

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Ιωάννης Δημητρούκας Θουκυδίδης Ιωάννου

Μεσαιωνική και Νεότερη Ιστορία

Β' Γυμνασίου

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΑΙΩΝΕΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ (330-717)	6
I. Η ΜΕΤΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΡΩΜΑΪΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ	7
1. Από τη Ρώμη στη Νέα Ρώμη	7
2. Εξελίξεις ως τις αρχές του 6ου αι.	10
3. Η πάλη της Ορθοδοξίας με τις αιρέσεις και την αρχαία θρησκεία	13
II. ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ	16
1. Ο Ιουστινιανός και το έργο του	16
2. Ο Ηράκλειος και η δυναστεία του (610-717): Εσωτερική μεταρρύθμιση και αγώνας επιβίωσης	19 20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΛΑΟΙ ΣΤΟΝ ΠΕΡΙΓΥΡΟ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ	22
I. Ο ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΕΣΑΙΩΝΑ	23
1. Οι Σλάβοι και οι σχέσεις τους με το Βυζάντιο	23
2. Οι Βούλγαροι και οι σχέσεις τους με το Βυζάντιο	24
II. Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΙΣΛΑΜ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΑ	26
1. Η εξάπλωση των Αράβων	26
2. Το εμπόριο και ο πολιτισμός του Ισλάμ	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΑΚΜΗΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ (717-1025)	31
I. ΠΑΓΙΩΣΗ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗ Μ. ΑΣΙΑ	32
1. Η διαμόρφωση της μεσαιωνικής ελληνικής βυζαντινής αυτοκρατορίας	32
2. Η μεταβατική εποχή: Οι έριδες για τη λατρεία των εικόνων	34
3. Η βασιλεία του Μιχαήλ Γ' και η αυγή της Νέας Εποχής	36
4. Η διάδοση του Χριστιανισμού στους Μοραβούς και τους Βουλγάρους	39
5. Η Βυζαντινή Εποποιία. Επικοί αγώνες και επέκταση της Αυτοκρατορίας	41
6. Η ίδρυση, η εξέλιξη και ο εκχριστιανισμός του Ρωσικού Κράτους	43
7. Σχέσεις Βυζαντινού-Δύσης. Αγώνες για τη διατήρηση των ιταλικών κτήσεων	45
II. ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	48
1. Οι εξελίξεις στην οικονομία και την κοινωνία	48
2. Η νομοθεσία της Μακεδονικής Δυναστείας και η σύγκρουσή της με τους «δυνατούς»	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ (1025-1453)	52
I. Η ΕΞΑΣΘΕΝΗΣΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΜΕ ΤΗ ΔΥΣΗ	53
1. Η κρίση και οι απώλειες της αυτοκρατορίας κατά τον 11ο αιώνα (1025-1081)	53
2. Οι Κομνηνοί και η μερική αναδιοργάνωση της αυτοκρατορίας	55
3. Η ενετική οικονομική διεύδυση και το σχίσμα των Εκκλησιών	57
II. ΟΙ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ	59
1. Οι σταυροφορίες και η πρώτη άλωση της Πόλης	59
2. Η περίοδος της Λατινοκρατίας και τα ελληνικά κράτη	62
III. ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ ΚΑΙ ΥΠΟΤΑΓΗ ΣΤΟΥΣ ΟΘΩΜΑΝΟΥΣ	65
1. Εξάπλωση των Τούρκων και τελευταίες προσπάθειες για ανάσχεσή τους	65
2. Η Άλωση της Πόλης	67

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ	69
1. Η καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο	70
2. Βυζαντινή Γραμματεία	74
3. Επιστήμη και Τεχνολογία	78
4. Εικαστικές Τέχνες και Μουσική	80
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ: Η ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ	85
I. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΜΕΤΑ ΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΛΑΩΝ (5ος -10ος αι.)	86
1. Οι συνέπειες της μετανάστευσης των γερμανικών φύλων για την Ευρώπη	86
2. Ο Καρλομάγνος και η εποχή του	89
3. Η φεουδαρχία στη Δυτική Ευρώπη	91
II. Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΤΑ ΤΑ ΤΕΛΗ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΑ	94
1. Πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές μεταβολές (11ος -15ος αιώνας)	94
2. Ο ρόλος της Καθολικής Εκκλησίας και των μοναστηριών στην οργάνωση της ζωής κατά το Μεσαίωνα	99
3. Η καθημερινή ζωή στη μεσαιωνική Ευρώπη	101
4. Λογοτεχνία, Επιστήμη και Τέχνη της μεσαιωνικής Ευρώπη	104
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ: Η ΕΥΡΩΠΗ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΤΕΡΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ (15ος -18ος αι.)	108
I. ΟΙ ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ ΣΤΗ ΜΕΤΑΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ	110
1. Οι ανακαλύψεις	110
2. Αναγέννηση και Ανθρωπισμός	113
3. Η θρησκευτική Μεταρρύθμιση	120
4. Πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις από το 15ο ως το 18ο αι.	124
5. Εξελίξεις στα Γράμματα, τις Επιστήμες και τις Τέχνες κατά το 17ο και 18ο αιώνα	129
II. Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΥΠΟ ΒΕΝΕΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ	133
Γλωσσάρι	140
Χρονολογικοί Πίνακες	143
Βιβλιογραφία	148
Ευχαριστίες	150